

רשמה א.ב.

3547

פרוטוקול מספר 18/ר'
מישיבת הוועדה לענייני פנים
שהתקיימה ביום ג', י"ט בשבט תשי"ט - 27.1.1959 -
בשעה 08.30

משתתפים:

- י. ריפתין - יו"ר
- מ. אונא
- ד. בר-רב-האי
- ע. דגני
- ר. הקטין
- ד. הכהן
- י. כהן
- י. כץ
- ח. לנדאו
- י. רוקח
- ז. שופמן

מזמנים:

- מר שבו - מנהל משרד הפנים
- מר סילברסטון - יועץ משפטי, משרד הפנים
- מר חביב -
- מר גלס - משרד המשפטים

סדר-היום:

חוק להתיקון פקודת בנין ערים (המשך)

- - - - -

היו"ר י. ריפתין:

אני פותח את השיבה.

מר גלס:

כיוון שלא השתתפתי בשתי הישיבות האחרונות של הוועדה, ברצוני לחזור לסעיף 36(3) בנוסח החדש, ולהעמיד מספר בעיות שנתעוררו באורן הנכון. (סעיף 3 לחוק המוצע).
בנוכחו המתוקן).

סעיף 3(3)

מר גלס:

זוהי למעשה חזרה על הנוסח הקיים, בתוספת ההעלאה של גובה הקנס והתיקון שבמלים "רשאי שוטר לעצור..." וכו'. המגמה בהצעה החדשה היא פישוט-מה. ההוראות הקיימות מצטיינות בכך שיש בהן סדר של הוראות רבות ודחיסה לתוך המסגרת של סעיף-משנה אחד. נסיתי לפצל את הרעיונות בצורה שכל סעיף-משנה יבטא רק רעיון אחד.

נוסחו המקורי של סעיף-קטן (3) היה ב-1941, ואילו הכנסת תקנה אותו ב-1952. עכשיו אנו באים לתקן זאת שנית. אלו היה המדובר רק ב-10 אלפים לירות - נוחא. אבל אם המדובר בצו ההפסקה השיפוטי - נראה היה לי שצריך להחליף את הסעיף כולו. לא היתה כל כוונה להביא שינוי כלשהו במצב הקיים, ולדעתי הסעיף כפי שמנוסח גם אינו עושה זאת.

אשר למלים "שוטר רשאי לעצור" - הוראה זו ישנה גם בחוק הקיים. מר סילברסטון כבר נתן בישיבה הקודמת את ההסבר של "ייאשם בעבירה". בטקסט המקורי האנגלי כתוב: "Is guilty of an offence". ההוראה קוסעת רק עובדה של אי-ציות לצו של השופט, ולא יצירת עבירה חדשה. בניסוח הישראלי אנו אומרים זאת בביטוי של "דינו כן-וכן". המלים "דינו..." פירושו כבר שצריך להביאו למשפט, ולכן אין צורך להוסיף "ייאשם".

בנוסח הקודם כתוב: "ייאשם בעבירה, ושוטר רשאי לעצור אותו. בפקודת הפרוצידורה הפלילית (מעצרים וחיפוש) יש רשימה של תשיבות בהן מותר למשטרה לעצור אדם ללא צו מניהמ"ש. אותה פקודה קובעת שבכל מקרה

מר גלס:

שהמסורה עוצרת אדם ללא צו של ביהמ"ש, היא חייבת להביאו לפני השופט תוך 48 שעות, וזה חל גם כאן. נאמר פה שאם יש חשד לשוטר שאדם עבר עבירה - הוא רשאי לעצור את האיש ל-48 שעות ולהביאו בפני שופט.

היור' י. כופת'ין:

האם אין השוטר חייב להביא עמו פתק כלשהו אלא רשאי לעצור כל אדם?

מר גלס:

אינו חייב להביא שום דבר. בחוק הפלילי נאמר ששוטר רשאי לעצור אדם שחשד בו כי עבר עבירה שיש בה משום פשע. היות ובחוק הזה המדובר על עבירות שדינן מאסר עד שבעה ימים, ברור שאין זה מסוג פשע אלא עוון. בא המחוקק עוד מימי המנדט ואמר: הואיל ועבירה של אי-ציות לצו של ביהמ"ש נראית בעינינו חמורה ויש צורך לנקוט באמצעים דראסטיים ומידיים כדי למנוע את המשך הבניה - ניתנת לשטר סמכות לעצור גם כאן בלי צו של ביהמ"ש, אעפ"י שהמדובר איננו בעבירה שיש בה משום פשע אלא משום עוון בלבד. אין הכוונה ב"י"אשם" שצריך להיות נוסח של כתב אישום מביהמ"ש ורק אח"כ יעצור השוטר את האיש. כי אם כך - הרי יכול השוטר בהזדמנות של הוצאת כתב האישום להוציא כבר פקודת מעצר. הכוונה של "י"אשם" שהיתה בנוסח הקודם היתה רק - כפי שכבר נאמר - תרגום של המונח האנגלי.

עכ"פ, איננו רואה טעם לחזור לנוסח המנדטורי המסורבל האומד: אדם שעשה את המעשה הזה הוא אשם בעבירה, ודינו - כשירשעו אותו - מאסר או קנס או שני העשים כאחד. משרד המשפטים נתבקש לחוות את דעתו אם לומר "י"אשם" או "יואשם". מתוך הדברים שאמרתי לעיל ברור שאין צורך לא בזה ולא בזה. המלה "דינו" מכסה הכל, כי פירושה שאדם יועמד למשפט וייתנה חייב בקנס רק לאחר משפט. זאת היתה הכוונה של הנוסח המקורי גם כן.

ה. לנדאו:

האם הו"כוח הוא על אסתיקה או על העניין לגופו? אם כן, בחוברת הכחולה הוא רק תרגום של הטקסט האנגלי המהי"ב, ואשר לפיו אין צורך להגיש שום תביעה לביהמ"ש אלא המשטרה רשאית לעצור - השאלה היא: מה פירוש שתי המלים "י"אשם בעבירה"? האם זה תרגום בלתי-מוצלח של הטקסט האנגלי? כי מתוך המלים עצמן ברור שהכוונה היא שצריך לומר מהו לנאשם בשעה שבאים לעצור אותו. האם הצקט שבהחוקה הכחולה הפריע אי-פעם בביצוע של הכוונה לפי הנוסח האנגלי, אשר - כפי שהסביר מר גלס - כוונתה לא היתה שצריך להמציא נייר כלשהי לצעצר? אם לא היתה עד כה התנגשות בין שני הטקסטים - הטקסט האנגלי וזה שבנוסח הקודם הכולל את המלים "י"אשם בעבירה" כפי שהן עלולות להתפרש - אזי מציע להשאיר זאת גם להבא, כדי למנוע כל אפשרות של שרירות מצד שוטר כלשהו. כי עלול להיפתח כאן פתח שכל שוטר ינסה לנהל ממלכה משלו ולנצל את הסעיף הזה לרעה. אני רוצה שיהיה דוקומנט כלשהו שהשוטר הבא לעצור יציג אותו בפני הצעצר, כגון: "אני עוצר אותך בגלל עבירה על סעיפים מסויימים", כדי שלא תהיה הפקרות.

איננו מציע שצריך יהיה ללכת לביהמ"ש ולבקש צו כלשהו, אלא שהשוטר, כשיבוא לעצור עבריין כזה, יתן לו פתק כלשהו שיהוו אישור בכתב.

מר גלס:

לפי הצעה זו יהיה שוטר צריך ללכת ברחוב עם מלוא הכיס שפסים מכל הסוגים למטרות אלו.

י. שופמן:

הרי השוטר יודע בלאו הכי כשהוא בא לעצור אדם כזה במה העניין. האם הוא ניגש סתם כך לכל אדם העוסק בבניית בית ויכול לעצור אותו? הוא הרי בשלח בכוונה, והוא יודע שנתא בשלח לעצור אדם בגלל עבירה מסויימת, ויכול להביא פתק. כי הרי המדובר שגא על מקרה שכבר ניתן לגביו פסק-דין.

מר שבו:

שוטר יכול לפעמים להיתקל בעבריין כזה תוך כדי סיור שיגרת. יכול שוטר גם להתעניין בצמח מבלי שנשלח במיוחד. אבל יש מקרים של פיקוח ממש, וצריך שאדם יעבור מבנין לבנין עם רשימה ביד כדי לראות מהו המצב בבניה באותו אזור.

מר גלס:

ברצוני עוד לבדוק את המצב בשטח החוק הכללי, אם שוטר, כשהוא רשאי לעצור אדם - כפי שהסברו קודם - חייב בכלל להודיע על כך. אם זה קיים בלאו הכי - אודיע על כך לוועדה. אם לא - נוסיף את המלים המתאימות.

מר שבו:

אני מבין שכונת הוועדה היא כי ייתכן שמבחינה משפטית הכל בסדר, ויש במקום כלשהו סעיף המחייב את השוטר לעזור במקרים כאלה. אבל כיוון שמציעים פה שינוי נוסח מסויים, והדבר עלול להתפרש ע"י עתונאי במקום כלשהו כאילו הוועדה ביטלה סעיף המחייב להגיש כתב אישום - רוצה הוועדה להוסיף ערובה כלשהי.

מר גלם:

אם כך - אני חוזר בי בכלל מסעיף 3(3) בחוק המוצע, וחוזר לנוסחה המקורית המוצעת בחוברת הכחולה, כפי שהחליטה הוועדה בישיבתה הקודמת.

הרחלם: 1. לאשר את החלטתה של הוועדה מן הישיבה הקודמת בדבר סעיף 3(3) של החוק המוצע.

2. בסעיף 3(4), במקום "המשיך בפעולות בניה בניגוד לצו הפסקה שיפוטי", לכתוב: "המשיך בפעולות בניה בניגוד לצו לפי סעיפים-קטנים (1) ו-(2) - להלן: צו הפסקה שיפוטי".

מר גלם:

בסעיף 3(5) שאל ח"כ דגני בישיבה הקודמת: מי אינו יכול, בהתאם לסעיף זה, להגיש את התביעה לצו הפסקה? נכון שהסעיף הזה מגביל את האפשרות, כי בדרך-כלל בעניינים פליליים מותר גם לכל שוטר להופיע, ואילו הסעיף הזה מוציא אפשרות זו.

סעיף 3(6)

מר גלם:

הבליעה בידי שלטונות הביצוע היא בין שני דברים: להביא את האדם לדין במגמה להענישו לפי סעיף 3 כפי שנתקבל זה עתה: 10 אלפים לירות והקנס הנמשך, ונוסף לכך - לבקש גם את הריסת מה שנבנה. אבל הם יכולים גם לומר: אין אנו רוצים לעשות מעצין זה משפט פלילי, אלא מסתפקים בסנקציה האדמיניסטרטיבית (שגם היא שיפוטית, כי הצו ניתן ע"י שופט), ואיננו מביאים את האדם בפלילים אך מבקשים מהשופט שמה שנבנה בניגוד לצו - יצונה להרוס.

ח. לנדאו:

הייתי מבקש שנראה את הסעיפים-הקטנים (6) ו-(7) ביחד. אינני מתנגד לסעיף-קטן (7) כפי שמוצע. אבל למה דרוש לנו בכלל סעיף (6)? סעיף (7) קובע את הפרוצדורה הרגילה, פשוטה ומטובה: השופט יכול לתת צו הריסה אפילו לא בניה לאשם הזדמנות וכו'. אך לפני שניתן צו הריסה אני חושב שבכל זאת צריך להאשים את האדם. בחוק המקורי יש לכך פרוצדורה שלמה. ולמה דרוש אפוא סעיף (6)? האם הוא ישנו גם בחוברת הכחולה?

מר גלם:

כן, הוא קיים. אבל, כפי שאמרתי קודם, פיצלתי את הסעיפים.

ד. בר-רב-האי:

אני חושב שסעיף (6) הכרחי לשם הבהרת ב. הוא הורס את הקשר שבין כתב האישור לצו ההריסה. הוא אינו מתנה צו הריסה בהגשת תביעה פלילית. לשלטונות אין תמיד עניין בענישה אלא בהריסת מה שנבנה. רוצים שתהיה אפשרות לומר לאדם: בנית במשך הלילה שנהו - אנו רוצים להרוס זאת מיד, מבלי להגיש משפט ותביעה פלילית.

היו"ר י. ריפתין:

אינני מבין את המונח "צו הריסה שיפוטי". האם הטרימינולוגיה הזאת קיימת גם בחוקים אחרים?

מר גלם:

הטרימינולוגיה כאן חדשה.

היו"ר י. ריפתין:

ועדת הפנים איננה יכולה לקבוע דברים חדשים בשטח זה אגב-אורחא, ואחריות גדולה רובצת על משרד המשפטים בהציעו זאת לוועדת הפנים.

היו"ר י. ריפתין:

ולגופו של ענין: האם נכון יהיה מבחינת יחסי חוק כלליים לתת לאדמיניסטרציה אפשרות מראש להימצא במצב נוח ולא ללכת לפרוצידורה הכללית של בימ"ש? כי הריסת מבנה היא ענין חמור, וייתכן שהאיש ירצה במשפט. לא ייתכן שהאדמיניסטרציה תאמר: די, הרסנו, ויותר איננו רוצים במשפט.

ד. בר-רב-האי:

אבל הרי המדובר הוא לאחר שכבר היה צו הפסקה שיפוטי.

היו"ר י. ריפתין:

אבל אין זאת פרוצידורה משפטית נורמלית, אלא פרוצידורה הבאה במקרים מסויימים ללא נוכחות הצד השני, והנוסח של סעיף (6) אומר: בין אם היה כתב אישום ובין אם לא היה, כלומר: הוא בא לשחרר מן הצורך ללכת לפרוצידורה משפטית רגילה.

ד. בר-רב-האי:

כתב-האישום מכונן לעבירה השניה בלבד: אי-ציות.

מר שבר:

למשל: הוגשה תביעה וניתן צו הפסקה, ואדם אינו מקיים אותו. כאן מתחילה הפרוצידורה הנזכרת בסעיפים אלה. יכול אדם להגיש ערעור או ללכת לבג"צ, ויש בידו עוד אפשרויות שונות של פניה אם הוא חושב שנעשה לו עוול. והרי המדובר הוא על צו הריסה שיפוטי. כשאין כתב-אישום, לדעתי סעיף (7) לא יתפוש. כי כתוב פה: "לאחר שניתנה הזדמנות באותה וכו'". מתי ניתנת הזדמנות באותה? ברגע שצו הריסה שיפוטי ניתן בלי אישור. ובאיזה שלב יישמע האיש?

י. שופמן:

אולי נמצא פתרון בהצעה הבאה: אם נכתוב שצו הריסה שיפוטי יכול להינתן גם לפני הגשת כתב האישום. כלומר: כתב אישום צריך להגיש, אבל אפשר לעשות זאת אח"כ.

מר גלם:

לדברי ח"כ לנדאו שכאילו חידשתי פה לעומת החוברת הכחולה: - בסעיף-קטן (4) בחוברת הכחולה נאמר: לא קויים צו לפי סעיפים 1 ו-2, ושאי ביהמ"ש, "בין שהוגש לו כתב אישום... ובין שלא הוגש". את המלים הללו הוצאתי, ועשיתי מן המלים הללו סעיף נפרד.

לשאלת היו"ר אם יש לדבר הזה תקדים, כלומר: שביהמ"ש יתערב לשם ביצוע אדמיניסטרטיבי של חוק מבלי שהוגש כתב-אישום: - לזה יש כמה תקדימים. יש התקדימים של פקודת בתי-הדואר וחוק ארגון הפיקוח על העבודה, ומותר להגיד שהנסיבות דומות במקצת. מתי יכול בימ"ש להתערב במקרים כאלה? כאשר התהווה למשל בביה"ד מצב בפ"ח כל-כך מסוכן שיש לסגור אותו. ייתכן שפישתו היה אשם בדבר וייתכן שלא. אבל החוק נותן את האפשרות של פניה לביהמ"ש בגלל מצב או בייקטיבי מסויים שיצדיק את התערבותו של ביהמ"ש. פגיעה גיפרת למדי ברכוש האזרח. לכן מבחינה זו אין כאן חידוש גדול.

אפילו במסגרת פקודת בנין ערים גופא יש הוראה המאפשרת מתן צו הריסה ע"י ביהמ"ש ללא הנאת כתב אישום (סעיף 35(7) בחוברת הכחולה). כלומר: גם בגוף הפקודה אנו מוצאים תקדים שביהמ"ש פועל כגוף מבצע הנותן את ההרשאה להרוס מבלי שיובא אדם לדין.

אשר להצעתו של ח"כ שופמן, אפשר לומר זאת. אבל מה תהיה התוצאה? יכול להיות שביהמ"ש מצא בדיוני-הביניים שהיתה הפרה של צו הפסקה שיפוטי, ולכן נתן צו הריסה שיפוטי, והצו בוצע. עיקר הענין הוא בכך שהדבר יבוצע לפני שיהיו כל ההליכים לפיהם יישמע האדם וכו', דבר היכול לגרום לסיבוכים. כי יכולה להתעורר שאלה: מיהו האדם שביצע את העבירה של המסכת הבניה? ייתכן שבסופו של דבר דוקא אותו אדם יצא זכאי, ואז תהיה השתיה רבה, ואנו הרי רוצים שהדבר יבוצע תוך שעות ספורות.

י. שופמן:

אפשר לכתוב: "או שלא הוגש כתב אישום בגלל סיבות אלו-ואלו". זאת אומרת: שכתב אישום דרוש בכל מקרה, וביהמ"ש יביע את דעתו. כי הניסוח כפי שמופיע כאן אומר שלא ידוע מי קובע. רוצים - יש כתב אישום; לא רוצים - אין כתב אישום, ולא ידוע מי פוסק. אם ייאמר שאפשר לבצע גם לפני כתב האישום, ובמקרה שאין אפשרות אובייקטיבית להגיש כתב אישום הוא לא יוגש - ניתנת לבעיה זו תשובה.

ח. לנדאו:

אני רוצה שיהיה ברור מה היה בחוק הזה לפני כן בנוגע להריסות. עפ"י סעיף (7) בחוברת הכחולה נקבעת הפרוצידורה של צו הריסה שיפוטי, ולא תתכן הריסה כזו מבלי

ח. לנדאו:

שהעבריים יובא לביהמ"ש ותינתן לו האפשרות להשיב על הטענה, כמובן ביוצא-מן-הכלל אובייקטיבי: כשאי-אפשר למצוא את העבריים וכדומה.

מר שבו:

אתה מצטט את הסעיף בחוק לגבי צו הריסה סופי ולא לגבי צו שיפוטי, זמני, כיוון שנאמר בסעיף 35(7); לאחר שיצא חייב בדיון.

ח. לנדאו:

לגבי עצם צו הריסה אין הבדל אם הוא צו הריסה לאחר צו הפסקה או שהנא צו סופי. ובסעיף 35(7) קבע המחוקק צורה של הריסה שלדעתי היא נכונה.

בסעיף (7) כפי שמוצע כאן הופכת ההצעה את מה שנאמר בחוברת הכחולה. אבל במקום לתת לשופט קנה-מידה אובייקטיבי מתי הוא יכול להוציא צו הריסה לאלתר ובמקום לשמוע את העבריים, הוא אומר: "זולת אם ראה ביהמ"ש כי יש לתת את הצו לאלתר". אני מסכים לזה, אבל אני אומר שסעיף (6) מיותר לאור סעיף (7). כי סעיף (7) קובע במפורש שצו הריסה שיפוטי לא יינתן אלא לאחר שניתנת הזדמנות לנזגע בדבר להשמיע את טענותיו, ויוצא שבסעיף (7) אתם בלאו-הכי מבטלים את סעיף (6), ולכן צריך למחוק אותו. אני מסכים אפוא להחמרה שבסעיף (7) לעומת החוק המקורי, אבל בסעיף (6) אין צורך.

ד. גר-רב-האי:

האדם שמדובר עליו בסעיף (7) אינו מופיע בפעם הראשונה בביהמ"ש. עבירת בנין כבר נעשתה, וכבר הוכחה לשביעת-רצונו של ביהמ"ש, ועל יסוד זה נתן צו הפסקה, אבל העבריים ממשיך בכל זאת בבנין, למרות צו ההפסקה. אז בא - בניגוד לדעתו של ח"כ לנדאו - סעיף (6) ואומר: בין שאתה מגיש נגדו משפט על עבירה ובין שאינך מגיש, הרשות בידינו לדרוש רשמי שנוציה של המצב והשוואתו עם המצב שהיה בנזע שניתן צו הפסקה, ללא קשר אם יקבל אותו אדם עונש או לא. אם אתם קושרים את אפשרות ההריסה עם הגשת משפט פלילי עם כתב אישום - עלול להווצר מצב משונה, כי יש פה אפשרות של סיכון. כי בעת המשפט יכול תמיד מטל המשטרה להיכשל בעדותו בלהתבלבל וכדומה, והנאשם יצא זכאי, ובינתיים הביית נהרס. הוא יכול לצאת זכאי גם מפני שאי-אפשר לתבוע לדיון את העבריים האמיתיים, את בעל-הביית, הקבלן או הפועלים. אי-אפשר אפוא לקשר זאת עם כתב-האישום. אי-אפשר הצטבור הוא בכך שהבניה לא תימשך. אם העבריים ישלם מאה-אלף לירות או לא ישלם - לכך יש ערך משני בלבד. משום כך נראה לי שסעיף (6) בצורתו הנוכחית הוא במקומו.

מה שעושה ח"כ שופמן הוא רק להוסיף שלב נוסף. אבל בינתיים הבנין נהרס, ומה יועיל כתב-האישום המאוחר?

היג'רי י. ריפתין:

כרוונת ח"כ שופמן היא לא לעכב את ההריסה, אבל לא לעשות מזה ענין אדמיניסטרטיבי בלבד, אלא לחייב מתן כתב-אישום.

מר שבו:

כרוונת ההצעה היא לשמור מפני שרירות-לב. אם אנו שומרים על סעיף (7) כלשונו או אפילו מרחיבים אותו - האפשרות להאשמה כבר שומרת מפני שרירות-לב בין שהיה כתב-אישום ובין שלא היה. כי ההתחשבות בשמירת זכויות האדם היא בכך שהנאשם יוכל להתגונן מפני אינסטנציה משפטית שיש לה הזכות הטבעית לפסוק בדברים כאלה. ואם אנו אומרים שהזכות הזאת נשמרת בכל מקרה - הענין של אישום או לא אישום אינו קובע עוד, אם כי נכון שהוא מקל. הוא אינו שולל מן הנאשם את הזכות להופיע. כי זהו הרי למעשה המובן העיקרי והיחיד כשאומרים לאדם: חייב ביהמ"ש לשמוע אותך. לכן אני מציע להשאיר את הסעיפים כפי שהם.

מר גלס:

אם הושג צו הריסה שיפוטי ונזע לפני שהוגש כתב אישום, ואח"כ יוגש כתב אישום והאיש יצא זכאי - מה במקרה זה תהיה הסנקציה?

י. שופמן:

הסנקציה הרגילה שישנה בחוק. זה אינו נוגע לדבר. אלה שמגיישים את כתב האישום יעבדו אותו כהוגן, ואם יצא האיש זכאי - סימן שצו ההריסה שיפוטי לא היה נכון.

היו"ר י. ריפתין:
 ניגש עתה להצבעה. לפנינו שלוש הצעות:
 (1) למחוק את סעיף-קטן (6); (2) הצעת
 הממשלה; (3) הצעתו של ח"כ שופמן. אם תידחה ההצעה הראשונה, נצביע על
 השניה והשלישית זו מול זו.

הצבעה

ההצעה למחוק את סעיף-קטן (6) - נדחתה

בעד הצעת ח"כ שופמן - 4
 בעד הצעת הממשלה - 4

היו"ר י. ריפתין:
 כיוון שהקולות שקולים - אני מבקש מנציגי
 הממשלה שיסכימו להצעת ח"כ שופמן.

מר שבז:
 אולי אציע למר גלס שיבדוק את הדברים הללו
 מבחינה פרוצדורלית.

מר גלס:
 גם אם נקבל את הצעתו של ח"כ שופמן, לא
 תצמח מכך כל תועלת לנוגע בדבר. כי אין
 לתבוע לנזיקין כשנגרם למישהו נזק מכוח צו שיפוטי, צו של ביט"ש, ובמה
 יואילו אפוא חכמים בתקנתם?

מ. ארנא:
 לאחר ששקלתי שנית, אני מצטרף לנוסח הצעתו
 של ח"כ שופמן.

היו"ר י. ריפתין:
 לאחר שהחלטנו עקרונית שהסעיף (6) ביסודו
 דרוש בחוק, נשאר את הניסוח הסופי עד
 לישיבה הבאה, ואז או שנביא לכנסת שתי גירסאות, או שנקבל אחת מהן. עכ"פ,
 היועצים המשפטיים יבדקו את העניין בדיקה נוספת וישיבו לנו בישיבה הבאה.

הרחלטה:
 היועצים המשפטיים יבדקו שוב את נוסח הסעיף (6)
 ואת הצעתו של ח"כ שופמן, ובישיבה הבאה, לאחר
 שתישמע עמדתם הסופית, תחליט הוועדה סופית בעניין.

י. רוקח:
 אני רוצה לחזור לסעיפים-קטנים (4) ו-(5)
 המדברים על מי שרשאי להגיש את התביעה
 ולבצע את ההריסה. הייתי רוצה להציע הצעות נוספות בעניין זה. בישיבה הקודמת
 הזכרתי את מהנדס העיר.

מר גלס:
 היות ובדרך-כלל יש פקידים ממשלה המחזיקים
 ביפוי-כוח מטעם היועץ-המשפטי, הדבר הזה
 ישנו בלאו-הכי, ואין אפוא צורך בהצעת ח"כ רוקח להזכיר את מהנדס העיר.

י. רוקח:
 אני מבקש להדגיש זאת במפורש. היתה לי לפני
 זמן מה פגישה עם מספר מהנדסי-עיר, והם
 אמרו שאין כל תועלת בכך שמשאירים את הוועדה המקומית כאחראית, כי אני יודע
 שיש בה שחיתות מופלגת ודימורליזציה גמורה. בכל עיר יש מפלגה בין-מפלגתית
 אשר דואגת שפסקי-הדין לא יוצא לפועל, וזהו המסוכן ביותר, ואנו חייבים
 להפסיק זאת, וזאת אפשרי לעשות רק ע"י מתן יפוי-כוח למהנדס העיר או לבא-כוח
 בעבירות כבדות אני מציע שהמהנדס עצמו יעשה זאת, ובעבירות יותר קלות - הוא
 יוכל לתת גם יפוי-כוח, גם להרוס וגם להגיש את התביעה. במקום המלים "הוועדה
 המקומית" בסעיפים (4) ו-(5) אני מציע אפוא לכתוב "מהנדס העיר". אני מבקש
 מאד שלא להשאיר לי זאת כהסתייגות להביא בפני הכנסת, אלא לקבל זאת כאן. כי
 אנו יודעים שהוועדה המקומית לעולם לא תגיש לא תביעה ולא צו הריסה, ואנו
 יודעים שנעשים על-ידי דברים פליליים נוראים.

ר. הקטין:
 אני מצטרפת למלחמתו של ח"כ רוקח בשחיתות,
 בכל מקום שהיא. אבל אני מתנגדת לכך שנפסול
 ועדות ציבוריות אשר נבחרו ע"י הציבור. למעשה הוועדה הזאת זהה בהרכבה עם
 מועצת העיריה שנבחרה ע"י הציבור, ויש לה פונקציות מסוימות שאותן היא
 חייבת למלא בודד. אני בעד זה שנילחם בשחיתות, לא כוועדה אלא כאנשי ציבור,
 אבל אני מציעה להשאיר את סמכויות ועדת בנין ערים כפי שהן.

ד. בר-רב-האי:
 הפעולה של סעיף (5) - הגשת התביעה - קודמת
 לזו של סעיף (4), ביצוע צו ההריסה, וייתכן
 שצריך להחליף את סדר הסעיפים. בפעם הקודמת החלטנו לגבי סעיף (4), סעיף הביצוע

ד. בר-רב-האי:

שהוועדה המקומית תבצע זאת בין אם היא שהגישה את התביעה או לא, למה שקורא ח"כ רוקח "שחיתות" הוא למעשה היחסים הבין-מפלגתיים של "שמור לי ואשמור לך" הקיימים בעיריות. מתוך כך ייתכן שהרשות המקומית לא יזמה כלל תביעה מסויימת, אלא היועץ המשפטי הוא שקיבל את צו ההריסה, אפילו בניגוד לרצונה של הרשות המקומית. על כך אומר סעיף (4): בין אם הרשות המקומית הסכימה להוצאת הצו ובין אם לאו - היא חייבת לבצעו משניתן. משום כך יש כל היסוד להניח - כפי שאמר ח"כ רוקח - שהוועדה המקומית לא תזדרז לבצע צווים כאלה.

אבל יש פה קושי אחד: מי בכל זאת יבצע אותם? כי אצלנו אין סמכויות סטטוטוריות מיוחדות למהנדס העיר. אינני מוכן לקבל את הצעתו של ח"כ רוקח בענין זה, ואני מציע שאותן הסמכויות שהגישו את התביעה, הן הרשאות לבצע את הצו. הגישה את התביעה הרשמת המקומית - היא הרשאת לבצע את הצו; הגיש אותה היועץ המשפטי - הוא עם כל המנגנון שלו יכולים לבצע זאת, ואין להכניס פה גוף שלישי, אלא להוסיף את היועץ המשפטי גם בסעיף (4).

י. שופמן:

המסקנה מדבריו של ח"כ רוקח היא לבטל בכלל את סמכויות העיריה בענין בנין ערים. הוא רשאי להגיש הצעה כזאת כרצונו, אבל לא בקשר עם החוק הזה. אפשר, ביחד עם ההצעה לבחור ישירות בראשי-עיר, להציע לבטל בכלל את המועצה ולבחור ישירות גם את הגזבר, את מזכיר העיר, את המהנדס ואת הפקחים.

המדובר פה הוא בביקורת רגילה על האדמיניסטרציה המדוברת הוא בפקיד בכיר, מהנדס העיר, שיש לו סמכויות ברחבות. אבל אין זאת אומרת שהוא צריך להיות האישי שאין עליו כל פיקוח והוא המגיש את התביעה ומבצע את צו ההריסה.

אבל יש כאן דבר נוסף. אנו יודעים שהיו במדינה לפחות שלושה מהנדסי-עיר חשובים שאי-אפשר היה לסמוך עליהם יותר מאשר על הוועדה המקומית, ואולי עוד פחות. וכפי שהמפלגות יכלו להגיש לוועדה, יכולים להגיש גם למהנדס העיר. והבטחון הזה בטוהר-המידות הוא אחד לגבי הוועדה המקומית ולגבי מהנדס העיר, ואני מצדי מעדיף את הוועדה, כיוון שהיא נבחרת.

לכן אני מתנגד להצעתו של ח"כ רוקח, כי היא הופכת בכלל את כל סדרי הרשויות המקומיות, ובמסגרת החוקה הקיימת לגבי הרשויות המקומיות אין מקום למהפכה כזאת שמציע ח"כ רוקח.

ה. לנדאן:

ח"כ רוקח נעשה לפתע-פתאום חלוץ של המלחמה בשחיתות ברשויות המקומיות. אבל ח"כ רוקח היה שר פנים יותר מאשר יום אחד או חודש אחד, ואצט"ח החוקים היו קיימים גם אז והוא לא הזדרז במשך ארבע שנים להביא אף תיקון אחד בענין זה.

י. רוקח:

הגשתי אז הצעה לחוקת בנין ערים חדשה, חוקה יסודית.

ח. לנדאן:

החומר המוצע כיום לא הובא אז לכנסת. בתוך שלוש-וחצי שנים אפשר היה להבין תיקון כזה לכנסת אם ראית שחיתות כזאת בוועדות המקומיות.

י. רוקח:

השחיתות באה עכשיו.

ח. לנדאן:

אם כך אתה חושב - אתה טועה מאד. אני מבין שמתנהלת מערכה ציבורית גדולה בארץ לשינוי שיטת הבחירות בעיריות. אבל לא כאן המקום להכריע בכך. דברים רבים בשטח של ועדות, כמו ועדת המכרזים, תוקנו רק בזמן האחרון, בעוד שבמשך זמן רב קודם לכן היו ידועים בהן עניינים שונים.

השאלה היא: במידה שקיימת שחיתות בשטח זה, כיצד לבער אותה? והנסיון לעשות זאת ע"י מהנדס העיר אינו נראה לי. כי כיום, לפי הסטטוס שיש למהנדס העיר, הוא תלוי בראש העיר ובוועדה המקומית, ואין לו כל סמכויות שבהן הוא יכול להשתמש כיום באורח עצמאי. מוטב שיאגרו מהנדסי העיר לכך שתכניות שמגישים להם לא יהיו מונחות שנים אחדות ללא טיפול, אלא שיטפלו בהן במהירות. ואם לתת להם סמכויות - צריך לתת להם סמכויות כלליות בקשר לתפקידם, אבל לא לעקור ענין אחד ולהעביר להם אותו. תגיש אפוא, ח"כ רוקח, הצעה בדבר סמכויות למהנדס העיר, וביניהן תכניס גם סמכות זו, ואז נדון בדבר. אחרת אין ההצעה רצינית.

ה. לנדאו:

אני חושב אפוא שמה שכתוב בהצעת החוק ברור בהחלט. כי מה פירוש "הוועדה המקומית" אין פירושה חברי המועצה בלבד, אלא מהנדס העיר בלאו הכי הוא שיגיש זאת לפנייהם, ואם הוא יתריע על משהו - לא נראה לי שהוועדה המקומית לא תשים לב לכך. והדברים שסיפר עליהם ח"כ רוקח, הכוונה היא להסכמים שנעשים בהסכמת כולם, כי החוקים הקיימים מזמן מהנדס אינם מתאימים עוד.

נוסף לכך כתוב בהצעת החוק שאם הוועדה המקומית - קרי: מהנדס העיר המגיש את החומר לפנייה - לא יבקשו צו במקום שצריך, יכול אזרח לפנות ליועץ המשפטי, והוא יעשה זאת. גם לגבי ח"כ רוקח היועץ המשפטי הוא אדם בלתי-משוחד, והוא יעשה זאת. לכן אני מציע להשאיר את הסעיף כמות שהוא.

הו"ר י. ריפתין:

אינני יכול לקבל כעקרון וכבסיס של חקיקה את הטענה שיש שחיתות בעירייה. אין אני שייך לאסכולה האומרת שהעבודה הגרועה ביותר נעשית ע"י נבחרים, ולכן אינני מסכים לגישתו היסודית של ח"כ רוקח בענין זה. אבל אינני חושב שאפשר לעבור לסדר-היום על הדברים שאמר. ואם הוא טוען שיש שחיתות - אני תובע שהענין ייחקר, ואני פונה בזה למשרד הפנים בהצעה ששר הפנים ימנה ועדה בעלת סמכות שתחקור את אופן הפעולה של הוועדות המקומיות, ויסיק מן מסקנות ותינתן לנוגעים בדבר הדרכה. ייתכן שיתברר אח"כ שהכל בסדר גמור. אם לא - חייב הציבור לדעת זאת, וצריך להיות לחץ של דעת-קהל בענין זה. כי החוק שאנו דנים בו קשור ב-95% בביצוע. ואחד החשדות הכבדים שיש בציבור בקשר עם החמרת העונשים הוא בכך שיכולה להיות איפה-ואיפה, ולגבי ענשים חמורים כאלה רוצה הציבור לדעת שיש כאן גישה ציבורית אובייקטיבית.

יחד עם זאת שאני חולק על דעתו הקונסטטיטוציו של ח"כ רוקח, אני מציע אפוא ששר הפנים ימנה ועדת חקירה שתמסור את מסקנותי לשר וגם לוועדת הפנים.

מ. אונג:

הצעתו של הו"ר ראוייה לתמיכה, אבל אינני חושב שהיא פותרת כיום את הבעיה. כי מתוך סעיף (5) ברור שאנו צותבים סמכות להגשת תביעה לא לוועדה המקומית בלבד. מד כי הרי הדרך הנורמלית היא שהוועדה המקומית היא שצריכה לעשות זאת, ואילו אנו נתנו סמכות זו גם ליועץ המשפטי, כי ראינו מתוך הנסיון שאי-אפשר לסמוך על הוועדה המקומית בלבד. בדרך זו עלינו ללכת גם בענין ההריסה. במיד שביהמ"ש ישוכנע שההריסה לא תבוצע ע"י הוועדה המקומית - הוא יצווה להוציא זאת לפועל ע"י אותו גוף שהגיש את התביעה, היועץ המשפטי, ולכן נראית לי ביותר הצעתו של ח"כ בר-רב-האי.

ע. דגני:

גם אני מצטרף להצעתו של הו"ר. אני מקרה חבר בוועדה ציבורית שמונתה ע"י השר לענין רישוי של קבלנים, ורק השבוע שמענו מפי אנשים כמו מהנדס בן-סירא וקבלנים גדולים דברים מסמרי-שער, כיצד החוקים של ועדת בנין ערים לא רק שעינם נשמרים אלא אין מי שיפקח עליהם, ויש זלזול מוחלט מצד המוסדות הנבחרים והלא-נבחרים כאחד בכל הנוגע לבנין ערים. וכבר ראינו כיצד תוכננו דברים במקומות כמו ת"א. כל זה - משום שאין אנו משנים את המשטר הקיים בנין זה, ואיש אינו מוכן לקחת על עצמו את הבטל של הכנסת אפקים חדשים לענין.

לגבי החוקים הקיימים, שומה אפוא על משרד הפנים לקבוע ועדה שתחקור את הדברים עד תומם, ותפרסם זאת כדי שהציבור ידע במדינה יש לפחות ביקורת כלשהי: יש מבקר המדינה, ועל כל שר, פקיד או נבחר, יש מי שהו העומד מעליו וקצת מדאיג אותו: מבקר המדינה, בג"צ ודעת-קהל. מה שאין כן ברשויות המקומיות. כי אף עתונאי לא ישקיע מאמצים רבים לגבי רשות מקומית באותה מידה כפי שהוא משקיע לביקורת על המדינה, וגם הציבור אינו מתעניין בכך. אילו היה מעל לוועדה המקומית הזאת שוט של אדם העומד מעל לכל הדברים הללו, והוועדה, כשדנה בענין כלשהי, תדע שיש עליה ביקורת - אפשר הי להשאיר את הענינים הללו להחלטתה של הוועדה המקומית בלבד. אבל כיוון שדבר זה איננו כיום, ואנו יודעים שאזרח רגיל כפוף למיטרדים רבים שאיננו יכול לעשות שום דבר בגדם - אין ערך לכל החוק שאנו דנים בו אם אין ביקורת על הוועדה המקומית. כי כדאי לאדם לשלם את מאה הלירות ולסגור את הפרשה, ועכשיו יהיה כדאי לו לשלם גם את ה-10 אלפים. זה כדאי לו.

י. רוקח:

הוא עושה יותר טוב: הוא נותן את מאה הלירו לחבר העירייה.

ע. דגני:
אני חוזר אפוא ואומר שאני תומך בכל לב בהצעת היו"ר. כי אינני מעריך את החוק כולו כל עוד הנקודה הזאת אינה מוצאת את פתרונה.

י. כהן:
אני חושב שאין לבטל את דברי ח"כ רוקח בדרך פולמוסית. כי הוא מצביע על דבר שבגללו הובא הענין בכלל לכנסת: פסקי-דין אינם מוצאים-לפועל, ובתים הנבנים בניגוד לחוק אינם נהרסים. נכון שבגלל ההיקף הרחב של ועדות ציבוריות והכתבות השונות שאליהן אפשר לפנות, מוצאים אנשים דרך שלא יבוצעו נגדם פסקי-הדין. אני רק אינני מאמין שמהנדס העיר, שהוא אחד הפקידים, הוא שימנע את השחיתות.

אני תוכך בדברי ח"כ צר-רב-האי האומר שצריך להוסיף את היועץ המשפטי גם בסעיף (4) המדבר על ביצוע פסקי-הדין. אבל יחד עם זאת אני רוצה לשאול: כשיש פס"ד של הריסה וחובת הביצוע מוטלת על הוועדה המקומית - האין לראות בכך בזיון ביה"ד מצידה אם אינה מבצעת זאת, והאם אין להסיק מכך מסקנות מסויימות?

ושאלה נוספת: האין דרך להטיל פקוח וביקורת מצד משרד הפנים על דרכי הביצוע, כיוון שזהו תפקידו של משרד הפנים? מתוך כך אינני מקבל את הצעתו של ח"כ רוקח המרוקנת מתכנה את עבודתן ותפקידן של הרשויות המקומיות. משרד הפנים לא צריך להיות המבצע במקום הרשויות המקומיות, אלא מבקר ומפקח יעיל בלבד.

י. כץ:
אינני מסכים לביקורת הקטלנית הנמתחת כאן על הוועדות המקומיות ובמיוחד על הנבחרים. אנו כנבחרים ציבור איננו יכולים להטיל האשמות כאלו עליהם. אפשר להגיד שאנשים עושים דברים מסויימים מתוך ענין מסויים, אבל לא שהם מקבלים מאה לירות. עדיין אין נבחרים ציבור מושחתים בקבלת שוחד, ואין זה לכבודנו לומר זאת.

לעצם הביצוע של פסקי-הדין: גם אני חבר ועדת בנין ערים, ואני יודע שלגבי עבירות גדולות מבוצעים פסקי-הדין בכל חומר הדין. הדבר תלוי בפיקוח. במקום שיש מפקחים - לא זו בלבד שמגיעים בהקדם לעבירות גדול, אלא מונעים ביצוען של עבירות קטנות גם כן, כמו סגירת מרפסת ללא רשיון וכדומה, ומקיימים את צווי ההריסה. ואם אין מקיימים אותם הרי זה לרוב במקרים קטנים שרובים ניתנים לסידור, והוועדה עוזבת ביקור במקום וקובעת אם המבנה אינו פוגע בשכן או בחוקי בנין ערים ואולי לא צריך במקרה זה למצות את הדין.

אינני מתנגד לכך שמשרד הפנים יערוך ביקורת בעירייה פלוגנית ויבדוק את התיקים של צווי ההריסה ויחקור מדוע לא בוצעו. אבל אינני מסכים לומר שיש שחיתות כוללת ומשום כך צריך לשלול את כל סמכויותיהן של הרשויות המקומיות.

יש דברים הסופים מחוק הבניה שצריך להביאם לאישור לוועדה המחוזית, וזאת איננה מורכבת מנציגי ציבור, פרט לנציג אחד. כל זה אומר שיש ריסון על הוועדה המקומית, ואין היא יכולה לעשות כפי שרוצה, כי תמיד יש מעליה ביקורת ואפשרות ערעור לפני הוועדה המחוזית.

ככל שנוסיף חוקים שיכבלו את ידי הרשויות המקומיות ולא יאפשרו להן פרצות - ישמחו לכך גם הרשויות המקומיות.

אשר לדבריו של ח"כ דגני לגבי התכנון בת"א - אני כאיש חיפה רוצה לומר שהתכנון של ת"א לא היה גרוע כלל ועיקר. הם הצליחו להקים בצפון דבר לתפארת, ואני מכבד את אלה שעשו זאת, ואין לדבר אפוא כפי שדיברו על המתכננים ועל הרשויות המקומיות.

מר שבנו:
אני רוצה להזכיר לחברי הוועדה שבשעתו הוצע ע"י יו"ר הוועדה - ואני קיבלתי זאת ברצון - שתוקדש ישיבה של ועדת הפנים לבידור הבעיות של בנין ערים. אני חוזר עכשיו על דברי שמצדנו קיימת נכונות מלאה להביא את העובדות והנסות לחפש תרופות למצב.

בשעתו הציג מר רוקח הצעת חוקת בנין ערים. שר הפנים שינה אותה, והגיש אותה מחדש, ואני מקווה שעוד בתקופת כהונתה של הכנסת השלישית תספיקו להיכנס לעובי הקורה. ענין הוועדה המקומית בחוק החדש שונה במקצת מאשר כיום. שר הפנים לא שינה בענין זה את הצעת ח"כ רוקח שהוועדות יהיו בהרכב יותר קטן ולא יהיו זהות עם ההרכב המלא של מועצת העירייה, כל זה יביא, לדעתנו, להגברת היעילות.

מר שבו:

לגופו של ענין - אינני רוצה לתקוף את הנציגות הדימוקרטית של הרשויות המקומיות. אבל עובדה היא ששורר אי-סדר בהרבה ועדות. נתקלנו בתופעות אלו לא פעם. כפי שאמר אחד החברים: עצם העובדה שהבאנו את החוק בצורתו הנוכחית מעידה על כך. אינני מציע שהתדופה תהיה להוציא את ועדות בנין ערים מהתמונה. אבל עובדה היא שב-9.1.59 הוגשה למשל תביעה על עבירה חמורה נגד עברייני מסויים, וכעבור יומיים בלבד התכנסה ועדת בנין ערים, אותה ועדה שהגישה את התביעה יומיים לפני כן, ואישרה את הבניה. כרגע אני חוקר את הבעיה. עכ"פ, היועץ המשפטי נמצא במצב בלתי נעים בהחלט לגבי התביעה שהוגשה.

י. שופמן:

אולי נוכחה הוועדה שיומיים לפני כן סירבה לאשר זאת שלא בצדק?

מר שבו:

הם צדקו כאשר סירבו, וידעו זאת, אבל בכל זאת אישרו יומיים לאחר מכן. זהו רק אחד המקרים שהגיעו אלי, כי לא כל המקרים מגיעים לידיעתי. צריך גם לזכור שיש אדישות רבה לענין, ולא רק מצד בעלי-בתיים אלא גם מצד דיירים, לדייר לא אכפת וגם איננו יודע אם לוקחים חצי סטר נוסף מהמגרש או שהחיישוב הסטטי איננו בסדר. והפיקוח קשה מאד. במשרד הפנים לא היתה מחלקה לפיקוח על הדברים הללו. רק לפני שנה בקש השר בתקציב הקמת מחלקה קטנה לפיקוח, ובקושי אישרו לו פקיד אחד. בכל אופן, זהו דבר קשה מאד ולא יספיקו פקחים לעבודה היום-יומית הזאת, ומשום כך באה ההצעה להחמרת הענשים.

אינני מצטרף לדעה שהמהנדס הוא כל-יכול. יתכן שכיום הוא חושב שכאשר ינתנו בידין הסמכויות הוא יוכל לעשות הכל. אבל כאשר יהיו הסמכויות בידינו, יתכן שיתרגל להן ולא ישתמש בהן. נוסף לכך יש לזכור שכאשר מדברים על "סנדל", חושבים מיד על תל-אביב. אבל קיימת לא רק תל-אביב. בירושלים למשל חושב המצב לאחרונה. יש גם ועדות בנין ערים גליליות המעונינות מאד בעקירת הנגעים הללו, ולכן אין לדבר על תופעה כוללת, אך עובדה היא שהמצב חמור מאד, ואנו מנסים להתגבר עליו. אנו מתכוונים לכנס בקרוב כנסים של חברי ועדות בנין ערים ולערוך בקורת על הפרוטוקולים של הוועד אבל הפתרון רחוק, ואינני יכול להבטיח לעצמי שתוך זמן קצר נפתור את הבעיה.

יש דברים הרבה יותר רציניים מאשר עבירות דברים של סכנת נפשות ממש. ולפעמים אנו חסרי אונים גם בדברים אלה. אנו מוכרחים איפוא לשאוף במידת האפשר גם לייעל את העבודה וגם לדאוג לכך שהדבר לא יהיה תלוי רק בהסדיה של ועדת בנין ערים, ובנקודה זו אני מסכים עם ח"כ רוקח. לא רק משום שמייעצים לוועדות שחיתות, אלא משום שזהו מנגנון כבד. צריך תמיד לדאג לכנס אותה, וגם כאשר מתכנסת הוועדה פעם בשבועיים או פעם בחודש, בינתיים מתפתחים הדברים כפי שמתפתחים. אשר לביצוע פסקי הדין - יש אמנם הוצאה לפועל, אבל גם כאן השאלה היא אם יש מי שדוחף ומי שמסדיר.

אני מציע איפוא שנשקול מספר דברים:

(א) אם לתת סמכות מיוחדת גם לוועדת בנין ערי מחוזית. בחוק הנוכחי יש לה סמכות ליטול לידיה ולבצע מה שהוועדה המקומית אינו מבצעת. אבל זוהי סמכות כללית מיד, ואינני זוכר כמעט מקרים שוועדה מחוזית תי סמכות ממשית לידיה, בשל יחסים כלשהם ובשל העובדה המוזרה שיו"ר הוועדה המקומית יושב בוועדות המחוזיות.

(ב) מה שהציע ח"כ בר-רב-האי: שבאותן המקרים שהיועץ המשפטי מגיש את התביעה הוא יהיה גם המבצע. אמנם גם זה איננו מספיק, כי יש אלפי תביעות שהוועדות המקומיות הגישו אבל עד לביצוע אין הדבר מגיע. אפי נוסה לקבל את הנוסח הפשוט שהדבר יוטל על ההוצאה לפועל של בית המשפט, ואני מציע שזה יהיה לא רק בתביעה שהוגשה ע"י היועץ המשפטי, אלא גם בתביעה שהוגשה ע"י הוועדה המקומית. נראה לי שע"כ יישמרו הדברים שאנו רוצים. או שהביצוע יוטל על ועדת בנין ערים, אבל שהשופט או היועץ המשפטי יהיה רשאים לבקש שהדבר יוטל על ההוצאה לפועל. כלומר: שתמיד תהיה עוד אפשרות כלשהי בענ אלה, והדבר לא יושאר לסמכותה הבלעדית של ועדת בנין ערים. אני מציע איפוא לראשית כל את העקרון השלילי: שהדבר לא יהיה רק בסמכותה של ועדת בנין ערים, שלא נקבע כרגע את העקרון החיובי, בידי מי לתת את הסמכות הנוספת.

י. כץ:

אני מתנגד להצעה זו, ואם תתקבל הצעה של מר בענין ההוצאה לפועל - אכניס הסתייגות.

ד. בר-רב-האי:

אני מציע עוד בענין זה לשלב את הסעיפים הקטנים (4) ו-(5).

י. רוקח:

ח"כ לנדאו האשים אותי בשלשה דברים: ראשית, שאני כשהייתי שר הפנים לא עשיתי שום דבר בענין זה. על כך כבר ענה מר שבו שב-1954 הצעתי לממשלה הצעת חוקה כוללת שבה היתה קונסטרוקציה חדשה של ועדות בנין ערים, בצומגתורוב למועצת העיריה ומיעוט לגורמים אחרים שירסנו במקצת, ולח"כ כן אני רוצה לומר שזה לא יזיק.

מר שבו:

לשם קוריוז אני רוצה להוסיף שבאותה ועדה שהזכרתי קודם יושבים גם נציגי הממשלה וגם הם הצביעו בעד ההצעה לאשר את המיבנה יומיים לאחר שהוגשה התביעה.

י. רוקח:

ההאשמה שגהה של ח"כ לנדאו היא בענין מכרזים, מעולם לא עשתה עיריית תל-אביב שום דבר בלי מכרז. היא היתה הראשונה שהלכה בדרך המכרזים. כל התכרזים של תל-אביב נעשו עוד בזמן שאני הייתי ראש העיר, אבל עפ"י הופנים אותם, מזכרים אדמות ונותנים תמורת כסף יותר אחוזי בנין.

וההאשמה שלי שית - בענין סמכויות העיריות. אין אני רוצה לקצץ בסמכות העיריות. אבל כיום הן המאשרות את תכניות ועדת בנין ערים. הצדה היא שהן אינן מעבירות ענינים אלה לוועדה המחוזית. הוועדות המחוזיות יודעות ענינים רק באורח פרטי, אם כי באופן חוקי חייבים להעביר לוועדה המחוזית כל בקשה להוסיף אחוזי בנייה. אלפי עבירות של בנין אינן מועברות לוועדה המחוזית, בניגוד לדרישות המהנדסים.

לדוגמה: לפני שבועיים הקים מישהו צריף גדול

של מפלגה מסויימת על אדמת העיריה ומתנדס העיר נתן פקודה להרוס אותו, ובא חבר כנסת ונתן פקודה להוצאה לפועל שלא להוציא לפועל את הצו של המהנדס, והצריף עדיין עומד.

יש הבדל ניכר בין נבחר הכנסת ובין נבחר העיריית. לגבי הראשונים - למעשה יש רק 16 חברי ממשלה שיש להם סמכויות של ממש. ואילו בעיריות כל אחד מחברי המועצה הוא בעל בית.

אני מוכן לחכות להצעה של מר שבו האומר שחייבת להיות אינטסטנציה בוספת. כי בלי העלן הזה אין כל ערך לחוק. כי גם היועץ המשפטי הוא רק אינטסטנציה פאסיבית. מנין נדע אם נעברה עבירה או לא? בענין זה צריכה להיות אינטסטנציה אקטיבית שתעקוב אחר הענינים ותראה מתי נעשות עבירות.

הי"ד י. ריפתין:

שתי שאלות עומדות להכרעה: ראשית - מי מגיש את התביעה. בענין זה הביעו רוב החברים את דעתם שאת התביעה יכולה להגיש או הוועדה המקומית או היועץ המשפטי, ופה יש הסתייגות של ח"כ רוקח הדורש שגם מהנדס העיר יוכל להגיש תביעה. ושנית - מי מבצע את צו ההריסה. בענין זה יש הצעה של מר שבו להכניס גורם נוסף לביצוע, מבלי להתחשב בשאלה מי הגיש את התביעה, והוא אנטטי להביא הצעה מפורטת לישיבה הבאה.

ח. לנדאו:

אני תומך בהצעת הי"ד שהוועדה תפנה לשר הפנים בבקשה למנות ועדה שתבדוק את הנוהל בעיריית בקשר לצוי הריסה, ואת כל החומר של חריגה מתחומי חוק בנין ערים. אני מציע שבקשר משר הפנים למנות ועדה זו בהקדם האפשרי.

נוסף על כך אני מציע: ראשית, שוועדת הפנים תפנה לשר הפנים בבקשה לבדוק אם החוקה הקיימת של בנין ערים עונה למציאות של היום, או אם יש צורך לשנותה בהתאם לתנאים החדשים. שנית, אני מציע ששר הפנים יציע חוק לפיו האינטסטנציה הראשונה לענין בנין ערים תהיה ועדת מהנדסים ולא ועדה של נבחרים, ואילו הוועדה הנבחרת תהיה בבחינת ועדת ערעורים. דברים אלה כבר אמרתי בעת הדיון בקריאה ראשונה, ולדעתי רק דבר זה יבטיח הגינות ובסחון בביצוע.

י. כץ:

אולי יסכים ח"כ רוקח לכתוב לגבי הגשת התביעה: הוועדה המקומית או בא-כוחה?

י. רוקח:

כן, אני מסכים.

י. כץ:

אם כן, אני מצטרף להסתייגות של ח"כ רוקח בענין זה.

מר גלאס:

דבר זה נאמר בלאו-הכי בחוק.

י. שופמן: אם אומרים "הועדה", פירוש הדבר שהועדה היא המחליטה. מי בא במקומה - זה לא חשוב. ואילו הדבר שה"כ רוקח מתכוון אליו, הוא שמהנדס העיר או ש"חליט, ולא שיהיה ב"כ הועדה. לכן הצעתו של ח"כ כץ אינה מתאימה לזאת של ח"כ רוקח. כי השאלה איננה מי הולך עם כתב התביעה לבית המשפט, אלא מי מחליט להגיש את התביעה.

הרחל: (1) את התביעה יכולים להגיש או היועץ המשפטי או הועדה המקומית.

הסתייגות: י. רוקח: להוסיף "או מהנדס העיר".

(2) בענין הביצוע יביא משרד הפנים לישיבה הבאה הצעה מנוסחת.

היו"ר י. ריפתין: אינני יודע אם הועדה יכולה להחליט פורמליא שהיא מבקשת משרד הפנים למנות ועדה שתחקור את דרכי הפעולה של הועדות המקומיות לגבי החוק המוצע. אבל עובדה היא שרוב האנשים תמכו בהצעה זו. אינני רוצה גם לדבר מעל בימת הכנסת, בתשובה להטתיבות של ח"כ רוקח, שהועדה החליטה שתכל בסדר והיא עוברת על הענין לסדר היום. אני מבקש איפוא מאן שמשרד הפנים יבחון את השאלה לאור דעתם של החברים, ויודיע על כך בוועדה.

י. ריפתין: אם כן, אני מבקש לבדוק גם את הפעולות של הועדות המחוזיות.

מר שבו: להצעתו של ח"כ גאון, אני מציע שיביש אותה לאחר שיועדת הפנים תקיים את הדיון המוכרח בענין זה. עם זאת אני חוזר ואומר שאנו מקדישים זמן ומחשבה לתקידת המצב, ושני הפנים בנורמלי ישים את לבנו להמלצות הועדה.

היו"ר י. ריפתין: המדובר איננו בוועדה הבנויה על יסוד של ההאשמה של מ"שהו, אלא בוועדה שתבחון את דרכי הביצוע, ופנאת לא צדיק להכות עד לאחר גמר הדיונים.

אשר לחוק כולל של בנין ערים, זוהי שאלה שאיננה שייכת דווקא למעיף זה.

מר שבו: הצעת חוק כזו ישנו, ובעוד שבוע-שבועיים תוכא לבאן.

היו"ר י. ריפתין: בסיום הישיבה בראושי להודיע כי ביום ה' הקרוב מתקיים סיוע של הועדה מטעם המשטרה, בבית הספר לקצינים בכירים של המשטרה וכן ביהידות אחרות של משמר הגבול.

י. שופמן: על סדר-יומה של הועדה עומד עוד ענין הגביה מבלא שמה. מה בענין זה?

י. רוקח: מה בענין סיום הדיון בחוק שירותי הכבאות?

מר שבו: בישיבה הקודמת דובר מאן על הסיווג בין עבירות המורדות ועבירות קלות. בענין זה הבאנו הצעה בכתב, ואני רוצה להזכיר לחברים שחלקנו אותה ביניהם.